

Några kvarnar i Källa socken 2012

Dendrokronologisk undersökning

av Torbjörn Axelson, dec 2012

Den 1 augusti 2012 åkte jag runt och tittade på kvarnarna i Källa socken. Jag tog med tillväxtborr (5 mm) prov ur några kvarndetaljer, och redovisar härmed vad dessa utvisat.

Kvarn nr. 16,¹ Wij by

Byggår uppges vara 1858, flyttad från Hallnäs i Persnäs sn omkring 1905. Fastighet: Wijby samfällighet.² [57° 6' 59.51" N, 16° 57' 52.13" E](#). Ett prov (KvK161a), som visade sig innehålla 89 ringar togs ur en brostock, men kunde dessvärre inte dateras.

Kvarn nr. 18, Honungstorp

Kvarnen tillhör Källa Hembygdsförening, och står på Honungstorps bysamfällighet.[57° 6' 4.54" N, 16° 58' 40.87" E](#). Ett prov (KvK181a), som visade sig innehålla 239 ringar togs ur stubben. Yttersta ringen är från 1692³. Kanten ger intryck av att eventuellt vara vankant, och trädet är i så fall fällt sensommaren 1692 eller vintern 1692/93, men om så inte är fallet skulle trädet istället ha ett fällningsdatum även så sent som ca 1700, då det finns 17 splintringar och antalet ringar brukar vara mellan 9-24 (på ett moget träd som detta dock snarare i övre delen av spannet). Troligen är stubben alltså upp till åtta år äldre än det inskurna årtalet 1700, men fällningsdatum kan inte säkerställas med full säkerhet. Årtalsinskriften kan bekräftas vara autentisk.

Den gamla kvarnen i Honungstorp.

Kvarn nr.5, Kvarnstad

Byggår uppges vara 1850. Fastighet: Kvarnstad 3:2, egen mark.[57° 7' 46.81" N, 16° 59' 23.6" E](#). Ett prov (KvK051a), som visade sig innehålla 161 ringar, varav 4-6 i splint, togs ur stubben. Yttersta hela ringen är från 1689. Då antalet splintringar brukar vara mellan 9-24 bör fällningsåret ligga mellan ca 1694-1710. Det finns även andra detaljer, som gör att man kan misstänka att kvarnen till stora delar är betydligt äldre än 1850. Kanske läge för ytterligare prov?!

Noter

1. ↑ Numren refererar till kvarninventeringen 2006 (opubl.)
2. ↑ Alla uppgifter om kvarnarnas identitet är hämtade från <http://www.kalla.se/kvarnregister.asp>
3. ↑ Dateringarna gjorda mot [OlandQUSP-referensen](#)

En usel bild på en kvarn med förvånansvärt gammal stubbe.

PDF-kopia av <http://taxelson.se/dendro/oland/KvK2012.htm>. Denna och andra dendrokronologiska studier av T. Axelson återfinns på taxelson.se/dendro/obj/

Mätvärden (rådata)

KvK 2 Sweden Quercus 10m 5706N1658E 1454 1692
KvK 3 T. Axelson

KvK051a	1530	288	284	299	262	268	400	333	343	364	306
KvK051a	1540	326	341	375	466	392	456	453	313	385	383
KvK051a	1550	381	449	368	335	267	160	373	457	338	243
KvK051a	1560	216	301	225	254	331	261	204	148	175	169
KvK051a	1570	193	170	170	122	120	67	62	129	175	212
KvK051a	1580	129	177	180	143	136	146	283	219	234	328
KvK051a	1590	276	177	116	108	108	156	132	82	142	182
KvK051a	1600	139	160	139	131	100	91	62	88	134	106
KvK051a	1610	164	197	273	276	227	189	124	91	148	158
KvK051a	1620	213	278	258	246	199	141	117	139	149	168
KvK051a	1630	147	140	157	212	212	209	184	126	151	154
KvK051a	1640	164	205	141	139	107	95	138	157	165	133
KvK051a	1650	137	150	158	99	78	165	179	177	127	141
KvK051a	1660	104	102	122	162	158	121	117	75	94	97
KvK051a	1670	110	111	130	165	244	248	253	196	136	166
KvK051a	1680	132	120	100	138	147	107	185	84	88	61
KvK051a	1690	999									

KvK051a ##### sp=7; vk=no; DISTANCETOPITH 11

KvK181a	1454	243	181	150	154	169	212				
KvK181a	1460	152	138	177	134	153	164	154	141	98	85
KvK181a	1470	92	130	140	116	120	132	109	62	126	130
KvK181a	1480	182	140	155	185	229	309	213	246	157	122
KvK181a	1490	113	65	143	141	206	429	443	364	305	170
KvK181a	1500	166	204	222	206	237	206	213	220	197	195
KvK181a	1510	176	210	228	238	186	194	212	191	286	232
KvK181a	1520	207	153	286	313	247	190	212	178	142	223
KvK181a	1530	262	231	188	171	172	174	153	152	131	126
KvK181a	1540	231	146	173	144	156	233	128	112	173	160
KvK181a	1550	151	155	95	139	116	109	86	85	97	92
KvK181a	1560	105	129	105	162	106	98	88	127	146	102
KvK181a	1570	121	113	87	107	112	120	122	162	132	90
KvK181a	1580	56	77	85	92	91	121	148	129	110	92
KvK181a	1590	84	89	85	93	132	100	75	84	109	92
KvK181a	1600	78	87	72	99	87	54	59	77	113	125
KvK181a	1610	137	99	120	78	98	112	120	181	130	137
KvK181a	1620	180	138	110	115	83	74	87	108	106	153
KvK181a	1630	109	121	186	159	137	115	89	86	101	96
KvK181a	1640	139	118	110	87	75	72	119	132	102	128
KvK181a	1650	109	72	94	98	125	159	135	87	96	101
KvK181a	1660	80	120	117	139	86	66	77	75	62	65
KvK181a	1670	85	77	91	131	152	143	89	65	56	46
KvK181a	1680	64	68	67	60	60	46	35	56	71	58
KvK181a	1690	51	68	60	999						

KvK181a ##### DISTANCETOPITH 7

KvK 1 Brostock i kvarn 16, Källa sn, Öland QUSP
KvK 2 Sweden Quercus 10m 5706N1658E 4912 5000
KvK 3 T. Axelson

KvK ##### Undated

KvK161a	4912	129	143	123	128	103	215	181	144		
KvK161a	4920	182	161	133	140	117	148	91	68	84	80
KvK161a	4930	88	61	177	243	189	99	104	98	103	103
KvK161a	4940	87	54	59	15	58	68	81	65	164	254
KvK161a	4950	270	213	153	147	155	115	77	108	91	50
KvK161a	4960	86	102	132	112	150	177	136	278	200	157
KvK161a	4970	154	110	144	236	346	317	267	220	257	320
KvK161a	4980	348	388	297	254	203	162	226	233	309	313
KvK161a	4990	260	248	146	168	183	261	227	144	107	143
KvK161a	5000	160	999								

KvK161a ##### vk=no; +vår; sp=11.5;
KvK161a ##### DISTANCETOPITH=2